

Mikko Lipsanen, Destia Oy

Viite: Lausuntopyyntö 23.6.2025

Asia: Heinola–Asikkala, Vierumäki–Vääksy voimajohdon esi- ja yleissuunnitelma

Elenia Verkko Oyj on käynnistänyt Asikkalan Vääksystä Heinolan Vierumäelle kulkevan 110 kV voimajohdon uusimisen esi- ja yleissuunnittelun. Uusittava reitti on pituudeltaan noin 20,5 km, ja se sijoittuu olemassa olevalle 110 kV johtoreitille Vääksyn ja Vierumäen sähköasemien välille. Uusittava johto on suunniteltu rakennettavaksi ilmajohtona, ja pylväinä käytetään harustettuja putki- sekä ristikkorakenteisia teräspylväitä. Johtokatu on suunnitelmien mukaan noin 26 metriä leveä, reunavyöhykkeineen noin 46 metrin levyinen. Johtokatua ei ole tarvetta leventää nykytilanteeseen nähden mutta pylväspaikat tulevat muuttumaan. Hankkeen suunnittelusta vastaa Destia Oy.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 23.6.2025 päivätystä voimajohdon reittikartasta ja johtoaluepiirustuksesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suurimmaksi osin uusittavan reitin muinaisjäännöksistä ei ole olemassa ajantasaista tietoa. Kuntatasoiset yleisinventoinnit on Asikkalassa ja Heinolassa toteutettu yli 20 vuotta sitten (Poutiainen, Hannu 2003. *Heinola. Arkeologinen täydennysinventointi*. Lahden kaupunginmuseo; Kehusmaa, Anu 2004. *Asikkalan arkeologinen inventointi*. Museovirasto.). Vierumäen aluetta on inventoitu niin ikään lähes 20 vuotta sitten (Vaden, Anna-Riikka 2006. *Heinolan Vierumäen osayleiskaavan arkeologinen inventointi*. Lahden kaupunginmuseo.). Pieni osa voimajohtoreitistä on Vesivehmaalla ollut inventoinnin kohteena 5 vuotta sitten (Jussila, Timo 2020. *Asikkala. Vesivehmaan lentokentän alueen arkeologinen inventointi*. Mikroliitti Oy.). Muutama vuosi sitten tehtiin myös yksittäisiä maastokäyntejä kaava-alueilla Vierumäellä, Vesivehmaalla ja Urajärvellä, joista erityisesti jälkimmäinen todettiin arkeologisesti varsin potentiaaliseksi ja kattavampi inventointi tarpeelliseksi (Poutiainen, Hannu 2021. *Päijät-Häme. Arkeologinen inventointi. Maastokäyntejä eräillä kaava-alueilla 2020–2021 Asikkalassa, Hartolassa, Heinolassa, Padasjoella, Sysmässä ja Hollolassa*. Lahden kaupunginmuseo.). Lisäksi Heinolassa on parhaillaan menossa Vierumäki–Urheiluopisto–Konnivesi-yleiskaavan arkeologinen inventointi, jonka alueeseen voimajohdon itäpääty kuuluu.

Tämänhetkisen tiedon pohjalta voimajohtoreitillä ei sijaitse muinaismuistolain (295/1963) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muitakaan arkeologisia suojelukohteita. Suoraan reitillä sijaitsee muinaisjäännösrekisterin kohde *Asikkala Lähdemäki* (nro 1000016391), Struven ketjuun kuuluva piste.

Kyse on kuitenkin niin sanotusta muusta kohteesta, joka ei ole suojelukohde. Reitin lähin kiinteä muinaisjäännos on reilun 70 metrin päässä johtokadusta sijaitseva kiviröykkiö *Heinola Iso-Palpanen* (nro 1000006186). Lisäksi reitin läheisyydessä sijaitsee muun muassa rautakautisen dirhemin löytöpaikka (KM 40667:1). Kuten edellä on todettu, suunnittelualueen muinaisjäännostiedot ovat suurimmaksi osin kuitenkin vanhentuneet, ja ne tulisi saattaa ajan tasalle. Alueella on paikoin arkeologista potentiaalia uusien kohteiden löytymiselle. Esimerkiksi voimajohdon reitin tuntumassa, lähellä Asikkalan ja Heinolan välistä rajaa (kohdassa P 6777354, I 439979), sijaitsee laserkeilausaineiston perusteella tervahauta tai hiilimiilu. Reitin varrella näkyy laserkeilausaineistossa joitain muitakin anomalioita, joiden luonnetta on kuitenkin vaikea arvioida ilman maastotutkimuksia.

Edellä esitetyn perusteella museo edellyttää voimajohtolinjalla sen uusimista edeltävää arkeologista inventointia, jonka myötä tiedot suunnittelualueella mahdollisesti sijaitsevista muinaisjäännostista ajantasaistetaan. Inventoinnin voi tilata haluamaltaan arkeologian toimijalta. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internet-sivuilta (kohdasta *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*). Inventoinnin on täytettävä Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset kenttätyöstä, dokumentoinnista ja raportoinnista. Inventointiraportti on lähetettävä alueelliselle vastuumuseolle arvioitavaksi. Inventoinnissa mahdollisesti löytyvät uudet suojelukohdeet on otettava hankkeessa huomioon muinaismuistolain edellyttämällä tavalla.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Heinolan kaupungin osalta hankealueelle ei sijoitu arvokkaita kulttuuriympäristökohteita. Suunnittelualueella sijaitsevia kulttuuriympäristökohteita Asikkalan osalta ovat maakunnallisesti arvokas maisema-alue *Urajärven kulttuurimaisema* (MaMa 2024), sekä maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt Urajärven kylä sekä *Urajärven kartano* (MARY 2024). Urajärven kartano on lisäksi valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009).

Museolle toimitettujen tietojen mukaan reitti säilyy pääosin olemassa olevalla johtokadulla, jonka lunastusta kavennetaan. Pylväsvälillä 94–96 tehdään sivusiirto 20 m olemassa olevalta johtokadulta, mikäli muutokselle saadaan maankäyttösopimukset. Pylväspaikat siirtyvät uusille paikoille, lukuun ottamatta kulmapylväitä. Pylväiden määrä vähenee, mutta samalla pylväskorkeudet hieman kasvavat. Loukkuharju – Vääksyn aseman välille suunnitellaan kahden virtapiirin pylväät, jotka ovat rakenteeltaan nykyistä johtoa pienemmät (sähköposti 30.7.2025; Satu Taivaskallio/Mikko Lipsanen).

Hanke sijoittuu kokonaan jo olemassa olevan johtokadun alueelle. Museon näkemyksen mukaan, siltä osin kuin voimajohtolinja (ja siihen mahdollisesti liittyvät muut rakennelmat) sijoittuu valtakunnallisesti

/maakunnallisesti arvokkaalle alueelle, tai sen välittömään läheisyyteen, tulee uusien pylväspaikkojen ja/tai pylväiden sijaintien muuttuessa laatia havainnekuvat tai karttasovitteet, sekä arvioida uusien rakennelmien vaikutukset kulttuuriympäristöön. Aineisto tulee toimittaa museolle lausunnon antoa varten.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Siiri Tuomenoja
rakennustutkija	Sanni Hujanen
rakennustutkija	Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus